Porajmos – dvě omluvy Romům

Vzpomněli jsme dnes zavražděných Romů a Sintů, kteří prošli libereckým koncentračním táborem U Lomu, aby nakonec část z nich, převážně ženy a děti, skončila v nacistických plynových komorách v Auschwitz (Osvětimi). Při zpětném pohledu na tyto hrůzy, staré dnes už přes osm desítek let, jsme si zvykli automaticky ukazovat na Hitlera a jeho lotry, na brutální příslušníky SS či zfanatizované dozorce vyhlazovacích táborů. Viníků institucionalizovaného rasismu a institucionalizovaného násilí mnoha odporných forem ale bylo tehdy nepřeberně. A stranou nezůstalo ani naše město, které na svém území provozovalo i právě tento, ale nejen tento koncentrační tábor. Když se s osvobozením Stadt Reichenberg stal městem Liberec, chtělo se na jeho zločiny proti lidskosti zapomenout. To ale není dost dobře možné. Je jen jedno město, jehož kontinuita trvá bez ohledu na politické či režimní změny, a za jeho činy také neseme jako občané historickou zodpovědnost. Chci se tedy jako zástupce nynějšího statutárního města Liberec omluvit všem Romům a jejich rodinám za vytrpěná bezpráví a zločiny spáchané na jejich předcích na území našeho města a naším městem.

Moje druhá dnešní omluva sleduje naopak události z nedávné doby, ale přímo propojené s holokaustem (porajmos) a druhou světovou válkou. Když se reprezentace romské komunity rozhodla pozvednout pietní místo U Lomu, požádala město o přejmenování okolo vinoucí se rušné ulice na památku Josefa Serinka, prezidentem vyznamenaného partyzána a romského hrdiny. A v této maličkosti, pro Romy však výjimečné symboliky, selhalo město Liberec znovu a přejmenování ulice dokonce dvakrát za sebou odmítlo. Zdálo by se, že oproti válečným zločinům jde o hřích neporovnatelný a sotva znatelný, ale není tomu tak. Propásli jsme jako město Liberec velkou příležitost k rehabilitaci sebe sama, k historickému a solidárnímu gestu a zůstali věrni předsudkům a latentní nenávisti. Aniž bychom si uvědomili, že se mohou snadno stát předobrazem budoucího násilí. Snad budou mít naši nástupci ve vedení města otevřenější mysl i kuráž.

9. srpna 2026